गृह मंत्रालय
MINISTRY OF
HOME AFFAIRS

Ministry of Culture
Government of India

राष्ट्रीय नाट्य विद्यालय
NATIONAL SCHOOL OF DRAMA

Sangeet
Natak
Akademi

CID CRIME GUJARAT

આઝાદી નો
અમૃત મહોત્સવ

સાયબર સુરક્ષા અને રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા

સાયબર ક્રાઇમથી આઝાદી – આઝાદી નો અમૃત મહોત્સવ

સાયબર ક્રાઇમ નિવારણ

પુસ્તિકા

સ્ટેટ સાયબર ક્રાઇમ સેલ, સી.આઇ.ડી. ક્રાઇમ, ગુજરાત રાજ્ય, ગાંધીનગર

સાયબર ક્રાઇમની ફરિયાદ માટે

હેલ્પલાઇન નંબર
૧૯૩૦

NCCRP પોર્ટલ
www.cybercrime.gov.in

વધુ જાણકારી માટે @GujaratCyberCrimeCell અને @CyberGujarat ને ફોલો, લાઇક અને સબ્સ્ક્રાઇબ કરો.

DDOS
DDOS
DDOS

અનુક્રમણિકા

માહિતી	પેજ નં.
– સાયબર ક્રાઇમ હેલ્પલાઇન નંબર	૧
– નેશનલ સાયબર ક્રાઇમ રીપોર્ટીંગ પોર્ટલ	૨
– સાયબર વોલન્ટીયર યોજના	૩
– સાયબર વોલન્ટીયર યોજના	૪
– સાયબર ક્રાઇમ પોલીસ સ્ટેશન/સેલની યાદી અને સંપર્ક માહિતી	૫
– ડિજીટલ યુગ અને ઇન્ટરનેટ	૬
– ડિજીટલ યુગના ફાયદાઓ	૭
– ડિજીટલ યુગના ગેરફાયદાઓ	૮
– સાયબર ક્રાઇમ એટલે શું?	૯
– સાયબર ક્રાઇમ થવા પાછળના મુખ્ય કારણ	૧૦
– સાયબર ક્રાઇમના પ્રકારો	૧૧
– સાયબર બુલીંગ – હેકિંગ	૧૨
– સોશીયલ મિડીયા ફ્રોડ	૧૩
– ફાયનાન્સીયલ ફ્રોડ – ડેટા થેફ્ટ	૧૪
– માલવેર / રેન્સમવેર	૧૫
– સાયબર ક્રાઇમ મોડસ ઓપરન્ડી	૧૬
– ન્યુડ વિડીયો કોલીંગ ફ્રોડ	૧૭
– ઇન્સ્ટન્ટ લોન એપ ફ્રોડ	૧૮
– બનાવટી લિન્ક	૧૯
– ફેક કોલ	૨૦
– ઓનલાઇન સેલીંગ પ્લેટફોર્મ ફ્રોડ	૨૧
– સ્ક્રિન શેરીંગ એપ / રીમોટ એક્સેસ એપ ફ્રોડ	૨૨
– કસ્ટમર કેર ફ્રોડ	૨૩
– SIM સ્વેપ / SIM ક્લોનિંગ ફ્રોડ	૨૪
– અજાણી / અનવેરીફાઇડ મોબાઇલ એપ્લીકેશન ફ્રોડ	૨૫
– સાયબર ક્રાઇમથી બચવા માટે નાગરીકોને સુચન	૨૬
– ચાઇલ્ડ પોર્નોગ્રાફી	૨૭
– સાયબર કાયદો	૨૮
– The Information Technology Act	૨૯
– સોશીયલ મિડીયા સિક્યોરીટી	૩૦
– મોબાઇલ સિક્યોરીટી	૩૧

CID CRIME GUJARAT

Probing with Precision

GUJARAT POLICE

સાયબર ક્રાઇમ

હેલ્પલાઇન નંબર

૧૯૩૦

જો આપની સાથે ઓનલાઇન નાણાંકિય ફ્રોડ કે અન્ય સાયબર ક્રાઇમ થાય છે તો તુરંત **૨૪ કલાક કાર્યરત** સાયબર ક્રાઇમ હેલ્પલાઇન નંબર ૧૯૩૦ પર કોલ કરો.

સ્ટેટ સાયબર ક્રાઇમ સેલ દ્વારા તુરંત કાર્યવાહિ કરવામાં આવે છે

નેશનલ સાયબર ક્રાઇમ રીપોર્ટીંગ પોર્ટલ
(NCCRP)

www.cybercrime.gov.in

જો આપની સાથે સાયબર ક્રાઇમ થાય છે તો

આપ નામી અથવા અનામી રીતે તમામ પ્રકારના સાયબર ક્રાઇમની

ફરિયાદ ઓનલાઇન નેશનલ સાયબર ક્રાઇમ રીપોર્ટીંગ પોર્ટલ

NCCRP - www.cybercrime.gov.in

વેબસાઇટ પર કરી શકો છો.

સ્ટેટ સાયબર ક્રાઇમ સેલ દ્વારા તુરંત કાર્યવાહિ કરવામાં આવે છે

સાયબર વોલન્ટીયર યોજના

વધતા સાયબર ક્રાઇમને નાથવા માટે
અને ગુજરાત પોલીસને મદદરૂપ થઇ શકે તે માટે
ભારત સરકાર, ગૃહ વિભાગ દ્વારા
સાયબર વોલન્ટીયર યોજના અમલમાં મુકવામાં આવેલ છે.

સાયબર વોલન્ટીયર યોજના અંતર્ગત
રાજયનો કોઇપણ નાગરીક સાયબર વોલન્ટીયર બની શકે છે.

સાયબર વોલન્ટીયર બનવા માટે ઓનલાઇન
National Cyber Crime Reporting Portal (NCCRP)
www.cybercrime.gov.in
વેબસાઇટ પર લોગ ઓન કરી રજીસ્ટ્રેશન કરી
સાયબર વોલન્ટીયર બની શકો છો.

સાયબર વોલન્ટીયર યોજના અંતર્ગત નીચે મુજબ ત્રણ પ્રકારના સાયબર વોલન્ટીયર બની શકાય છે.

- Cyber Volunteers for Unlawful Contents
- Cyber Awareness Promotor
- Cyber Expert

એક સાચા નાગરીક તરીકે વધતા સાયબર ક્રાઇમને અટકાવવામાં મદદરૂપ થઇ શકે તેવા સાયબર વોલન્ટીયરને ગુજરાત સાયબર ક્રાઇમ સેલ આવકારે છે.

ગુજરાત રાજ્યમાં સ્થપાયેલ સાયબર ક્રાઇમ પોલીસ સ્ટેશન / સાયબર ક્રાઇમ સેલની યાદી અને સંપર્ક માહિતી.

અનુ.નં.	સાયબર ક્રાઇમ પોલીસ સ્ટેશન/સેલનું નામ	સંપર્ક નંબર	ઇ-મેઇલ એડ્રેસ
૧	સ્ટેટ સાયબર સેલ, સી.આઇ.ડી ક્રાઇમ, ગુજરાત રાજ્ય, ગાંધીનગર	૦૭૯-૨૩૨૫૦૭૯૮	cc-cid@gujarat.gov.in
૨	સાયબર ક્રાઇમ સેલ, અમદાવાદ શહેર	૦૭૯-૨૨૮૬૧૯૧૭	dcp-cybercrime-ahd@gujarat.gov.in
૩	સાયબર ક્રાઇમ સેલ, સુરત શહેર	૦૨૬૧-૨૬૫૩૫૧૦	acp-cyber-sur@gujarat.gov.in
૪	સાયબર ક્રાઇમ સેલ, વડોદરા શહેર	૦૨૬૫-૨૪૩૧૪૧૪	cp-cyber-vad@gujarat.gov.in
૫	સાયબર ક્રાઇમ સેલ, રાજકોટ શહેર	૦૨૮૧-૨૪૩૩૬૧૧	tp-raj@gujarat.gov.in
૬	સાયબર ક્રાઇમ પોલીસ સ્ટેશન, અમદાવાદ રેન્જ	૦૭૯-૨૯૭૦૫૪૭૦	cyber-range-ahd@gujarat.gov.in
૭	સાયબર ક્રાઇમ પોલીસ સ્ટેશન, સુરત રેન્જ	૦૨૬૧-૨૬૫૫૬૪૧	cyber-igp-sur@gujarat.gov.in
૮	સાયબર ક્રાઇમ પોલીસ સ્ટેશન, વડોદરા રેન્જ	૦૨૬૫-૨૪૧૦૦૪૬	cyber-crime-vr@gujarat.gov.in
૯	સાયબર ક્રાઇમ પોલીસ સ્ટેશન, રાજકોટ રેન્જ	૦૨૮૧-૨૪૭૪૨૧૫	cyber-igp-raj@gujarat.gov.in
૧૦	સાયબર ક્રાઇમ પોલીસ સ્ટેશન, ગાંધીનગર રેન્જ	૦૭૯-૨૩૨૬૦૬૧૫	cyber-gnr-range@gujarat.gov.in
૧૧	સાયબર ક્રાઇમ પોલીસ સ્ટેશન, ગોધરા રેન્જ	૦૨૬૭૨-૨૪૫૦૪૯	cyber-panch-range@gujarat.gov.in
૧૨	સાયબર ક્રાઇમ પોલીસ સ્ટેશન, જુનાગઢ રેન્જ	૦૨૮૫-૨૬૫૬૧૦૦	cybercrime-igp-jun@gujarat.gov.in
૧૩	સાયબર ક્રાઇમ પોલીસ સ્ટેશન, ભાવનગર રેન્જ	૦૨૭૮-૨૫૧૨૮૧૦	pi-ccc-bav@gujarat.gov.in
૧૪	સાયબર ક્રાઇમ પોલીસ સ્ટેશન, બોર્ડર રેન્જ	૦૨૮૩૨-૨૯૬૨૦૦	pi-polstn-ccbr@gujarat.gov.in
૧૫	સાયબર ક્રાઇમ પોલીસ સ્ટેશન, આણંદ	૦૨૬૯૨-૨૬૦૦૧૫	polstn-cybercrim-and@gujarat.gov.in
૧૬	સાયબર ક્રાઇમ પોલીસ સ્ટેશન, સાબરકાંઠા	૦૨૭૭૨-૨૪૭૩૩૩	cybercell-sp-sab@gujarat.gov.in
૧૭	સાયબર ક્રાઇમ પોલીસ સ્ટેશન, મહેસાણા	૦૨૭૬૨-૨૨૨૧૦૦	cybercell-meh@gujarat.gov.in
૧૮	સાયબર ક્રાઇમ પોલીસ સ્ટેશન, ભરૂચ	૦૨૬૬૪-૨૨૩૩૦૩	cybercrime-bha@gujarat.gov.in
૧૯	સાયબર ક્રાઇમ પોલીસ સ્ટેશન, વલસાડ	૦૨૬૩૨-૨૫૩૩૩૩	cyber-val@gujarat.gov.in
૨૦	સાયબર ક્રાઇમ પોલીસ સ્ટેશન, જામનગર	૦૨૮૮-૨૬૬૬૬૧૦	cybercell-sp-jam@gujarat.gov.in
૨૧	સાયબર ક્રાઇમ પોલીસ સ્ટેશન, પોરબંદર	૦૨૮૬-૨૨૪૦૦૮૦	cyberps-pbr@gujarat.gov.in
૨૨	સાયબર ક્રાઇમ પોલીસ સ્ટેશન, અમરેલી	૦૨૭૯૨-૨૨૩૪૯૮	cybercrime-sp-amr@gujarat.gov.in
૨૩	સાયબર ક્રાઇમ પોલીસ સ્ટેશન, કચ્છ-પશ્ચિમ (ભુજ)	૦૨૮૩૨-૨૫૮૦૨૯	uhc-cybercrime-bhuj@gujarat.gov.in
૨૪	સાયબર ક્રાઇમ પોલીસ સ્ટેશન, બનાસકાંઠા	૦૨૭૪૬-૨૫૩૬૪૦	cybercrime-pal-ban@gujarat.gov.in

ડિજીટલ યુગ અને ઇન્ટરનેટ

આજના ડીજીટલ યુગમાં ઇન્ટરનેટનો ઉપયોગ ફાયનાન્શીયલ, સોશીયલ તેમજ ઘણા બધા વ્યાપારીક હેતુઓ માટે કરવામાં આવે છે અને તમામ લોકો ઇન્ટરનેટથી સંકળાયેલ છે.

ઇન્ટરનેટની મદદથી આજના ડિજીટલ યુગમાં નાગરીકો સરળ રીતે ઘરે બેઠાજ ઓન લાઇન નાણાકીય વ્યવહાર કરી શકે છે તેમજ દુનિયાની કોઇપણ વ્યક્તિ સાથે સંપર્ક કરી શકે છે જેથી કહિ શકાય કે ઈન્ટરનેટે આપણું જીવન વધુ સુવિધાજનક બનાવ્યું છે.

આજના ડિજીટલ યુગમાં ઈન્ટરનેટ વગર કંઈ જ નથી એટલે કે આજ ના જમાનામાં જે પણ કામ થઈ રહ્યું છે તે ઈન્ટરનેટ દ્વારા થઈ રહ્યું છે જે લોકો માટે ખુબ જ સારું છે કારણ કે તેનાથી સમયની બચત થાય છે. નાણાની બચત થાય છે, ઊર્જાની બચત થાય છે વગેરે.

ડિજીટલ યુગના ફાયદાઓ

ઝડપી કોમ્યુનિકેશન :

ઈન્ટરનેટનો સૌથી મહત્વનો ફાયદો ઝડપી કોમ્યુનિકેશન છે. આજના ડિજીટલ યુગમાં દિનીયાની કોઇ પણ વ્યક્તિ સાથે વિડીયો કોલીંગ, ઓડિયો કોલીંગ તેમજ એસ.એમ.એસ., ચેટ વગેરે તુરંત જ કરી શકીએ છીએ તે ખુબ જ સારી બાબત છે.

મનોરંજન :

ઇન્ટરનેટની મદદથી આપણે ઘરે બેઠા જ મનોરંજન પણ માણી શકીએ છીએ જેમ કે ફિલ્મો જોવા, નવા નવા વિડીયો જોવા, વેબ સીરીઝ વગેરે જેથી તેના માટે થીયેટર કે બીજે ક્યાય જવાની જરૂર પડતી નથી.

ઓનલાઇન શીક્ષણ :

આજના ડિજીટલ યુગમાં ઓનલાઇન ક્લાસના માધ્યમથી પણ ઓનલાઇન શીક્ષણ મેળવી શકાય છે. માં ઈન્ટરનેટ વગર કંઈ જ નથી એટલે કે આજના જમાનામાં જે પણ કામ થઈ રહ્યું છે તે ઈન્ટરનેટ દ્વારા થઈ રહ્યું છે જે લોકો માટે ખૂબ જ સારું છે કારણ કે તેનાથી સમયની બચત થાય છે. નાણાની બચત થાય છે, ઊર્જાની બચત થાય છે વગેરે.

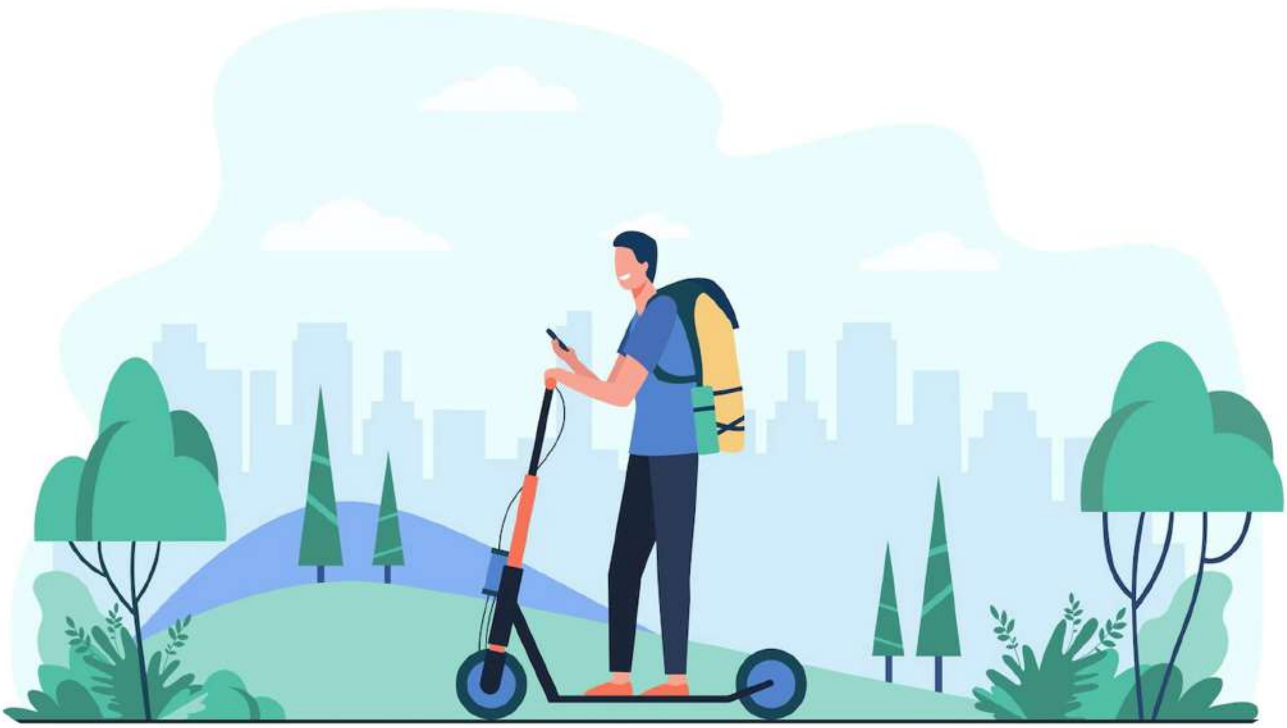

ડિજીટલ યુગના ગેરફાયદાઓ

મહત્વના ડેટા અને માહિતીની ચોરી :

ઈન્ટરનેટના માધ્યમથી આજકાલ સાયબર ગઠીયાઓ અલગ અલગ ટેકનિકનો ઉપયોગ કરી તમને લાલચમાં લાવીને કે હેકર દ્વારા તમારી સીસ્ટમ હેક કરીને તમારી પર્સનલ માહિતી તેમજ ડેટા મેળવી લેતા હોય છે.

વાયરસ હુમલા:

કેટલાક વાયરસ પ્રોગ્રામ્સ ઇન્ટરનેટ દ્વારા આપણા કમ્પ્યુટર પર મોકલવામાં આવે છે, જે આપણા કમ્પ્યુટર ને નુકસાન પહોંચાડે છે અને આપણા મહત્વપૂર્ણ ડેટાને બગાડે છે, જેના કારણે આપણે આપણો ડેટા ખોલી શકતા નથી. વાયરસ પ્રોગ્રામ્સ આપણા કમ્પ્યુટરનો મહત્વપૂર્ણ ડેટા કાઢી નાખે છે.

ઇન્ટરનેટનો ખોટો ઉપયોગ :

આજકાલ કેટલાક લોકો પછી તે બાળકો હોય કે વૃદ્ધ, ઈન્ટરનેટનો ખોટી રીતે ઉપયોગ કરવા લાગ્યા છે, જેનો અર્થ છે કે તેઓ ઈન્ટરનેટનો ઉપયોગ ખોટા વીડિયો જોવા માટે કરવા લાગ્યા છે, જેના કારણે લોકો ની વિચારસરણી બદલાઈ જાય છે અને તેઓ ખોટા માર્ગે ભટકી જાય છે. કેટલાક લોકો કોઈને બ્લેકમેઈલ કરવાનું શરૂ કરી દે છે અને કોઈનો અંગત વીડિયો બનાવીને ઈન્ટરનેટ પર અપલોડ કરવાની ભૂલ કરે છે.

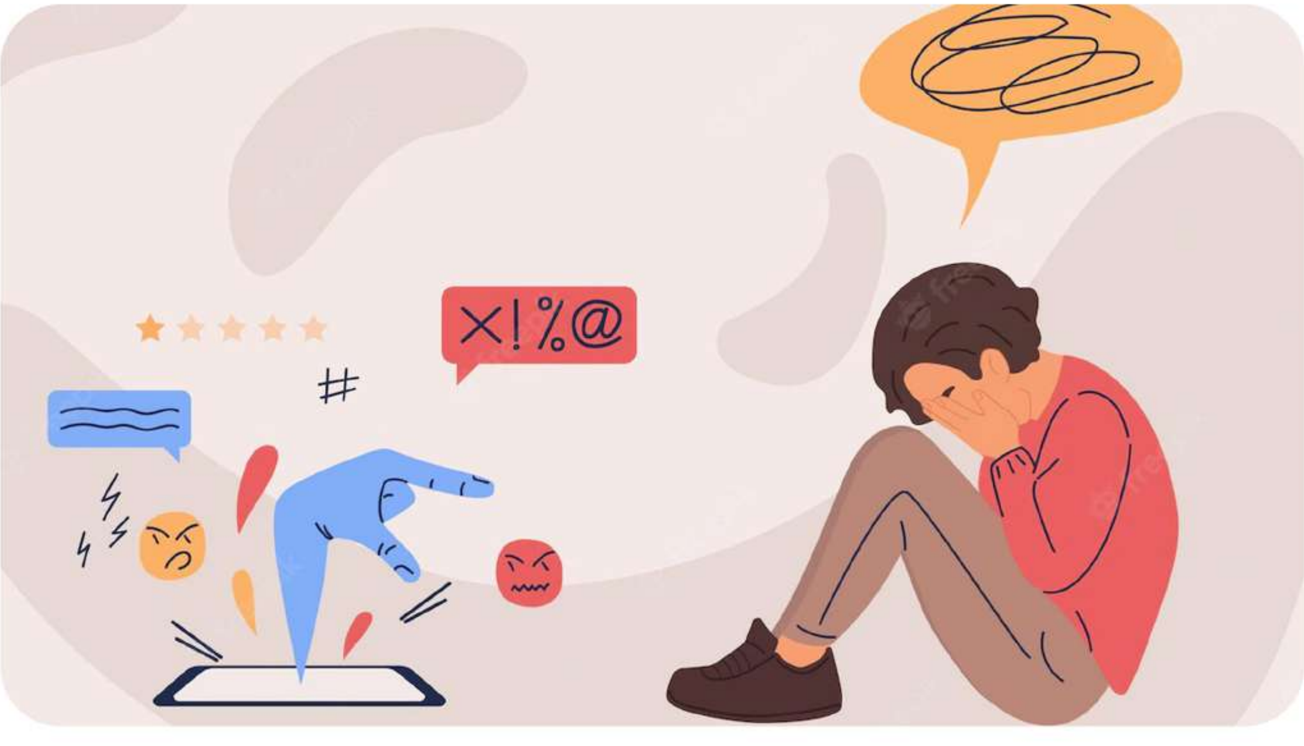

સાયબર ક્રાઇમ એટલે શું?

સાયબર ક્રાઇમ એટલે કોઈપણ ગુનાહિત પ્રવૃત્તિ જેમાં મોબાઇલ, કોમ્પ્યુટર, લેપટોપ, ટેબલેટ દ્વારા ઇન્ટરનેટના માધ્યમ વડે કોઇપણ પ્રકારની લાલચ, છેતરપીંડી, ધાક–ધમકી, નાણાકીય ફ્રોડ, અપમાનજનક ભાષાનો પ્રયોગ, પાસવર્ડ કે અન્ય ડિજિટલ ડેટાની ચોરી કરવી જેવા
ગુના એટલે સાયબર ક્રાઇમ.

કમ્પ્યુટર, ઇન્ટરનેટ વાળુ કોઇ પણ સાધન કે ઇન્ટરનેટ નેટવર્કના ઉપયોગ થી થતી ગુનાહિત પ્રવૃત્તિ.

મોટાભાગના સાયબર અપરાધો સાયબર અપરાધીઓ દ્વારા નાણા મેળવવા માટે કરવામાં આવે છે, ત્યારે કેટલાક સાયબર અપરાધો કમ્પ્યુટર અથવા માહિતીનો નાશ કરવો, કોઈને ઓનલાઇન ધમકી આપવી, જાતીય શોષણ બદનામીનું ડિજિટલ માધ્યમ બની રહ્યું છે. આ તમામ બાબતો સાયબર ક્રાઇમમાં આવે છે.

સાયબર ક્રાઇમ થવા પાછળના મુખ્ય કારણ

ડર

નાગરીકો ઘણી વખત ડરમાં આવીને નાણાંકિય ચુકવણી કરી દેતા હોય છે અથવા તો અજાણી લિન્ક પર ક્લિક કરી માહિતી આપતા હોય છે અને છેતરપીંડીનો ભોગ બનતા હોય છે.

લાલચ

નાગરીકો ઘણી વખત ઇનામ, ઓફર વગેરે જેવા ખોટા મેસેજ કે લિન્કની લાલચમાં આવીને ખરાઇ કર્યા વગર ક્લિક કરી માહિતી તેમજ નાણાંની ચુકવણી કરી છેતરપીંડીનો ભોગ બને છે.

આળસ

નાગરીકો ઘણી વખત આળસમાં આવી ને મેસેજ કે ઇ-મેઇલની ખરાઇ કર્યા વગર જ તુરંત જ માહિતી આપે છે અથવા તો પીન નં., ઓ.ટી.પી. વગેરે જણાવી છેતરપીંડીનો શીકાર બનતા હોય છે.

હેકિંગ
ડેટા થેફ્ટ
સાયબર બુલીંગ
સોશીયલ મીડીયા ફ્રોડ
ફાયનાન્સીયલ ફ્રોડ
માલવેર / રેન્સમવેર

સાયબર બુલીંગ

- સોશિયલ મીડિયાની આજની દુનિયામાં, ભારતનો લગભગ દરેક યુવક વિવિધ પ્રકારના સોશિયલ મીડિયામાં સક્રિય છે. આવી સ્થિતિમાં કોઈપણ વ્યક્તિ કોઈપણ છોકરા કે છોકરીને માનસિક રીતે પરેશાન કરે છે.
- જેમ કે દુરુપયોગ, જાતીય શોષણ (sexual abuse), ધમકી આપવી અથવા સોશિયલ મીડિયા પર કોઈની છબી ખરાબ કરવાનો પ્રયાસ કરવો. આ બધા સાયબર ધમકી હેઠળ આવે છે જે સાયબર ક્રાઇમ છે.

હેકિંગ

- હેકિંગ એ એવી પદ્ધતિ છે કે જેના દ્વારા ગુનેગાર તમારી પરવાનગી વગર તમારી અંગત માહિતી ચોરી લે છે.
- જેનો ઉપયોગ તે તમને નુકસાન પહોંચાડવા અથવા તમારી મહત્વપૂર્ણ માહિતી અન્યને વેચવા માટે કરે છે. આ સિવાય હેકર તમારા સોશિયલ મીડિયાને સોફ્ટવેર દ્વારા હેક કરે છે.
- મોબાઈલ કે કોમ્પ્યુટર હેકિંગ અને પછી તેનો ઉપયોગ ખોટા હેતુ માટે કરવો. તમારી પરવાનગી વગર તમારી બેંક માહિતી મેળવવા માટે આ બધું હેકિંગ હેઠળ આવે છે.

સોશીયલ મિડીયા ફ્રોડ

- આજકાલ લોકો Social Mediaનો ભરપુર ઉપયોગ કરી રહ્યા છે. કોઇ વેપાર માટે તો કોઇ મનોરંજન માટે, કોઇ ગપશપ કરવા માટે તો કોઇ નવા નવા મિત્રો બનાવવા માટે WhatsApp, Facebook, Instagram, Twitter, YouTube જેવી એપ્લીકેશન વડે સતત એકબીજાના સંપર્કમાં રહેતા હોય છે.
- પરંતુ અહીં પણ તમારી સાથે છેતરપીંડી કરવા માટે ઘણા અસામાજીક સાયબર તત્વો તમને મુશ્કેલીમાં મૂકી શકે છે.
- જેમ કે, Social Media પર અન્ય વ્યક્તિના નામે Fake પ્રોફાઇલ બનાવવી/ પ્રોફાઇલ પેજ હેક કરવા
- અન્ય કોઇ વ્યકિતના ફોટો કે વિડીયો બિનઅધિકૃત રીતે અપલોડ કરવા
- બિભત્સ ભાષા, સાહિત્ય કે પોર્નોગ્રાફી Fake News કે ખોટી અફવા ફેલાવવી
- ધર્મ, જાતિ, ભાષા કે પ્રાંતને નિશાન બનાવી અન્યની લાગણીને ઠેસ પહોંચાડવી તેમજ તે પ્રકારની માહિતી, ફોટા કે વિડીયો અપલોડ કરવા, ટેગ અથવા શેર કરવુ પણ ગંભીર ગુનો બને છે

ફાયનાન્સીયલ ફ્રોડ

- પહેલાંના સમયમાં હાથમાં છરી જેવા હથિયાર લઇને અસામાજીક તત્વો લુંટ ચલાવતા, પરંતુ હવે તમારા ડેબીટ કાર્ડ કે ક્રેડિટ કાર્ડમાં આયોજનપુર્વક OTP (વન ટાઇમ પાસવર્ડ)ના માધ્યમથી લાખો-કરોડો રૂપિયાની ઉઠાંતરી ના કિસ્સાઓ સામે આવ્યા છે.
- નાગરિકોને ફોન ઉપર બેંક મેનેજર/કર્મચારી કે RBI ના અધિકારી હોવાની નકલી ઓળખ આપીને વિશ્વાસ કેળવી તેમના મોબાઇલ ફોન પર આવેલા OTP ઉપરાંત ડેબીટ/ ક્રેડીટ કાર્ડ જેવી મહત્વપુર્ણ માહિતી મેળવી નાગરિકોના ખાતામાંથી રકમ ઉપાડી લેવામાં આવે છે.

ડેટા થેફ્ટ

- એકદમ સરળ શબ્દોમાં કહીએ તો, કોઇપણ વ્યક્તિનો અંગત, સંસ્થા, પ્રાઇવેટ કંપની કે સરકારી એકમોમાંથી વેબસાઇટ, કોમ્પ્યુટર, પેનડ્રાઇવ, ઇમેલ આઇ.ડી.ના માધ્યમથી ડિજિટલ ડેટા ચોરી કરવામાં આવે છે, જેને ડેટા થેફ્ટ કહેવાય છે.

માલવેર / રેન્સમવેર

- Malware / Ransomware એક પ્રકારનો દુષિત સોફ્ટવેર છે. જે આપમેળે જ ઇન્ટરનેટ અને ઈ-મેલથી તમારા કમ્પ્યુટરમાં આવી જાય છે, જેના કારણે તમારા કમ્પ્યુટરની તમામ ફાઇલ્સ Encrypt થઇ જાય છે.
- આ વાયરસ તમારી સિસ્ટમની અમુક ફાઇલ કે ફોલ્ડર, જે તમે રોજ યુઝ કરતા હોવ, તે શોધે છે.
- તે કમ્પ્યુટરમાં ફ્રીક્વન્ટલી યુઝ્ડ ફાઇલ અને લાસ્ટ મોડીફાઇડ ફાઇલ ચેક કરે છે અને તે ફાઇલનું ફોર્મેટ ચેન્જ કરી નાંખે છે.
- આ કારણે જ્યારે તમે તે ફાઇલ કે ફોલ્ડર ફરીથી ઓપન કરવા જાઓ તો ખોલી નહીં શકો, ઘણા કિસ્સાઓમાં યૂઝર્સ પોતાની ફાઇલ-ફોલ્ડર શોધી પણ નથી શકતા. આની પાછળનું કારણ છે Malware / Ransomware વાયરસ.
- Malware / Ransomware વાયરસની કોઇ એક પેટર્ન નથી. તે અલગ-અલગ સર્વરથી, અલગ-અલગ લીંકથી તમારી સીસ્ટમ, સર્વર કે ડિવાઇઝ પર હાવી થઇ શકે છે.

ન્યુડ વિડીયો કોલીંગ ફ્રોડ (Sextortion)

ઇન્સ્ટન્ટ લોન એપ ફ્રોડ

બનાવટી લિન્ક (Phishing Link)

ફેક કોલ (Vishing Call)

ઓનલાઇન સેલીંગ પ્લેટફોર્મ ફ્રોડ

સ્ક્રિન શેરીંગ એપ / રીમોટ એક્સેસ એપ ફ્રોડ

કસ્ટમર કેર ફ્રોડ

SIM સ્વેપ / SIM ક્લોનિંગ ફ્રોડ

અજાણી / અનવેરીફાઇડ મોબાઇલ એપ્લીકેશન ફ્રોડ

ન્યુડ વિડીયો કોલીંગ ફ્રોડ (Sexortion)

મોડસ ઓપરન્ડી

- સોશીયલ મિડીયા સાઇટ્સ જેમ કે ફેશબુકમાં સાયબર ગઠીયા ફેક પ્રોફાઇલ બનાવી તમને ફ્રેન્ડ રીક્વેસ્ટ મોકલે છે.
- ફ્રેન્ડ રીક્વેસ્ટ એક્સેપ્ટ કરતા સાયબર ગઠીયા ધીમે ધીમે ચેટ શરૂ કરે છે સાથે સાથે તમારા ફ્રેન્ડ સાથે પણ જોડાઇ જાય છે.
- ચેટમાં વાતો કરી વિસ્વાસમાં લઇને તમારો વ્હોટ્સએપ નંબર માંગે છે કા તો એમનો વ્હોટ્સએપ નંબર આપે છે. વિડીયો કોલ કરવા માટે કહે છે જેમાં સેક્સ વિડીયો કોલ માટે કહે છે.
- આમ કરવાથી ગઠીયાઓ વિડીયો રેકોર્ડીંગ એપ્લીકેશનથી રેકોર્ડ કરી વિડીયો બનાવે છે અને નાણાની માંગણી કરે છે.

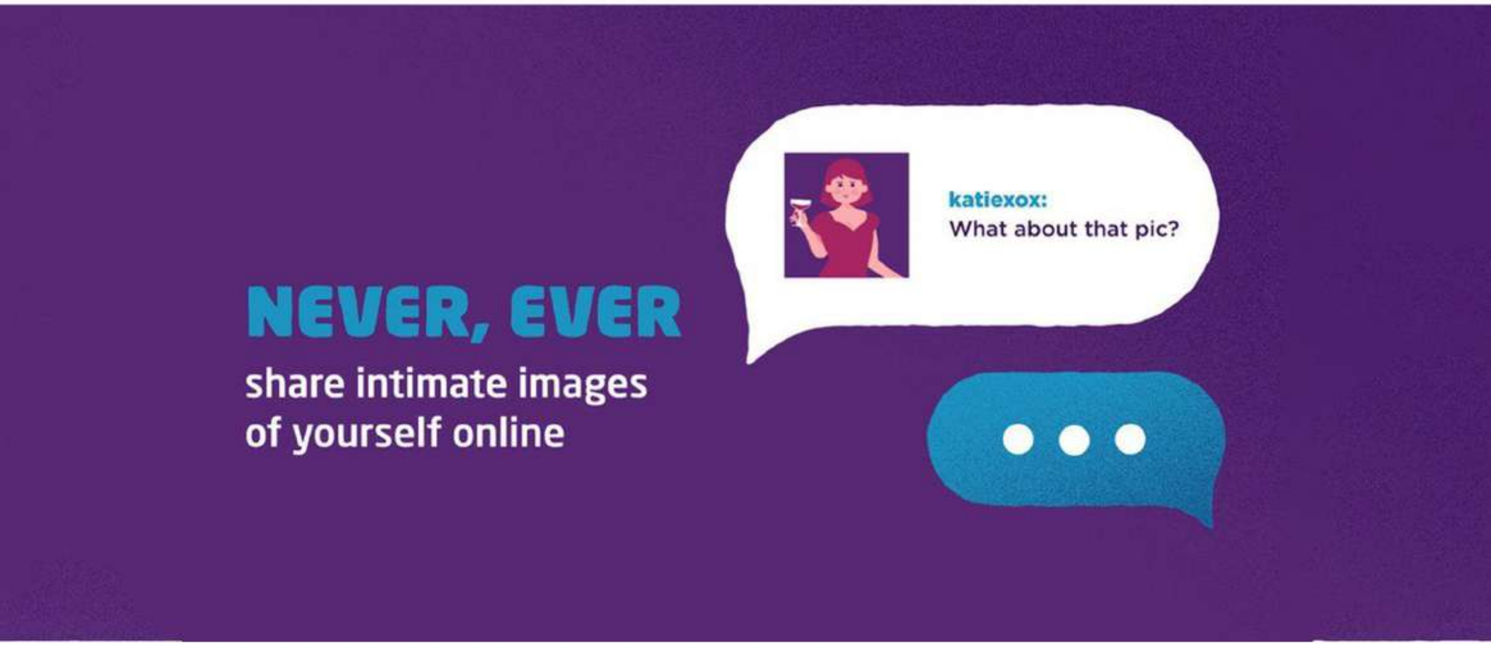

સાવચેતી

- કોઇ પણ રૂપીયાની ચુકવણી કરવી નહી અને આવા પ્રકારની પ્રોફાઇલની ફ્રેન્ડ રીક્વેસ્ટ એક્સેપ્ટ કરશો નહી અને વાતચીત પણ કરવી નહી.

ઇન્સ્ટન્ટ લોન એપ દ્વારા વધુ વ્યાજ દરથી ટુંકા સમયગાળા માટે લોન આપવા નું જણાવે છે.

આવી એપ ડાઉનલોડ કર્યા બાદ ઇન્સ્ટોલેશન સમયે ફોટા તેમજ કોન્ટેક્ટને એલાઉ કરતા તમારો ડેટા મેળવી લે છે.

ત્યારબાદ તમારા ફોટાનો દુરઉપયોગ કરી બદનામ કરી છેતરપીંડી આચરે છે.

સાવચેતી

⊙ સાવચેતી:- આવી બોગસ એપ ડાઉનલોડ કરવાનું ટાળો.

બનાવટી લિન્ક (Phishing Link)

મોડસ ઓપરન્ડી

- સાયબર ગઠીયાઓ બેન્ક , ઇ-કોમર્સ કે સરકારી વેબસાઇટ જેવી જ બનાવટી વેબસાઇટ બનાવે છે.
- બનાવટી વેબસાઇટની લિન્ક એસ.એમ.એસ.,ઇ-મેઇલ,વ્હોટ્સએપ,સોશીયલ મિડીયા દ્વારા લાલચ આપી મોકલવામાં આવે છે.
- આવી લિન્કને ખરાઇ કર્યા વગર જ લાલચમાં આવીને ક્લિક કરતા જે વેબસાઇટ ઓપન થાય છે તે ઓરીજીનલ દેખાતી વેબસાઇટ જેવી લાગતી હોય છે પરંતુ તે ઓરીજીનલ હોતી નથી.
- નાગરીકોની બેન્ક ની તેમજ પર્સનલ માહિતી આવી બનાવટી લિન્ક દ્વારા ડેટા એન્ટ્રી હેઠળ મેળવી સાયબર ગઠીયાઓ આ માહિતીનો દુરઉપયોગ કરી છેતરપીંડી કરે છે.

સાવચેતી

- અજાણી લિન્ક પર ક્લિક ન કરવું જોઇએ.
- વેબસાઇટની વિગતો ચકાસવા માટે ખાસ કાળજી લેવી.
- આવી લિન્ક ભુલ થી પણ ઓપન થઇ જાય તો બેન્ક ની વિગત,પર્સનલ માહિતી દાખલ કરશો નહિ.

ફેક કોલ (Vishing Call)

મોડસ ઓપરન્ડી

- સાયબર ગઠીયાઓ ફોન કોલ કરી બનાવટી બેક્ક કર્મચારી/ કંપેની એક્ઝ્યુકીટીવ/ઇન્સ્યોરન્સ એજન્ટ/સરકારી કર્મચારી બની તમારી માહિતી જેવી કે નામ, જન્મ તારીખ વગેરે જણાવી વિશ્વાસમાં લઇ તમારી બેન્કની વિગતો મેળવી લે છે.
- ઘણા કિસ્સાઓમાં આવા કોલ કરી તમારુ એકાઉન્ટ બંધ થઇ જશે, પેનલ્ટી લાગશે, એકાઉન્ટ એક્ટીવ કરવુ તેમજ સીમ કાર્ડ બંધ થઇ જશે તેમ કહી નાણાકીય છેતરપીંડી કરે છે.

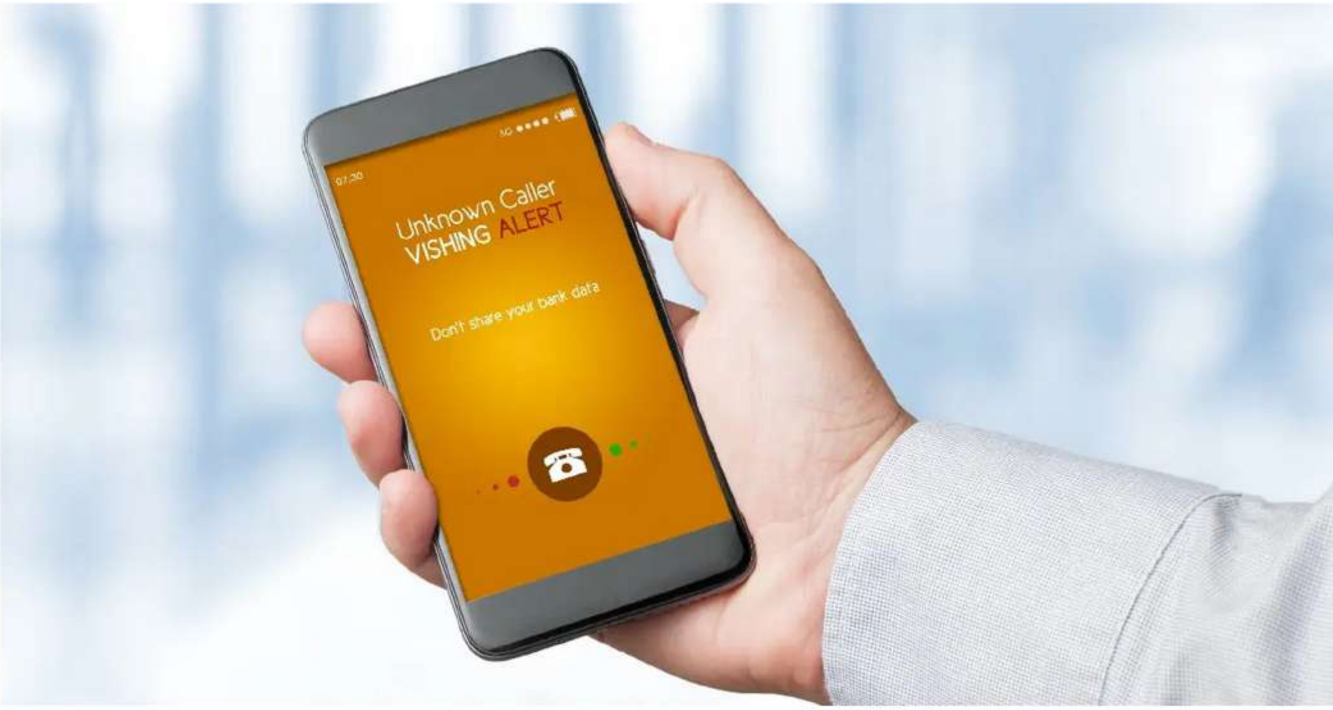

સાવચેતી

- બેન્ક / ફાઇનાન્સીયલ ઇન્સ્ટીટ્યુટ / કોઇપણ અધિકૃત સંસ્થા ક્યારેય બેન્ક ની વિગતો જેવી કે પાસવર્ડ, કાર્ડ ડિટેલ્સ, સીવીવી, ઓટીપી કે પિન માંગતી નથી.

ઓનલાઇન સેલીંગ પ્લેટફોર્મ ફ્રોડ

મોડસ ઓપરન્ડી

- સાયબર ગઠીયા ઓનલાઇન સેલીંગ પ્લેટફોર્મ જેવા કે OLX એપ્લિકેશન દ્વારા ખરીદદાર બની કોઇ પણ ભાવે તમારી પ્રોડક્ટ ખરીદવા તૈયાર થાય છે.
- ત્યારબાદ તે પ્રોડક્ટ ખરીદવા માટે તમને નાણાં ચૂકવવાને બદલે, તેઓ UPI એપ દ્વારા "request money"નો ઉપયોગ કરે છે અને તેમના જણાવ્યા મુજબ કાર્યવાહી કરતા તમારા બેંક ખાતામાંથી નાણાં તેમના એકાઉન્ટમાં જતા રહે છે
- OLX જેવી એપ્લીકેશન પર સાયબર ગઠીયાઓ સેલર બની વસ્તુની સસ્તી કિમંતની એડ મુકી આર્મી મેન બની બનાવટી આઇ કાર્ડ બતાવી વિશ્વાસમાં લઇ કુરીયર કરવાના બહાને એડવાન્સ પેમેન્ટ કરાવી છેતરપીંડી કરે છે.
- OLX જેવી એપ્લીકેશન પર સાયબર ગઠીયાઓ બાયર બની તમે ઉંચો ભાવ મુકો તો પણ તુરંત જ ખરીદ કરવા તૈયાર થઇ જાય છે અને તમને નાણાની ચુકવણી કરવા માટે કોડ સ્કેન કરવા તેમજ રીક્વેસ્ટના માધ્યમનો ઉપયોગ કરી તમને નાણા આપવાને બદલે મેળવી લેતા હોય છે.

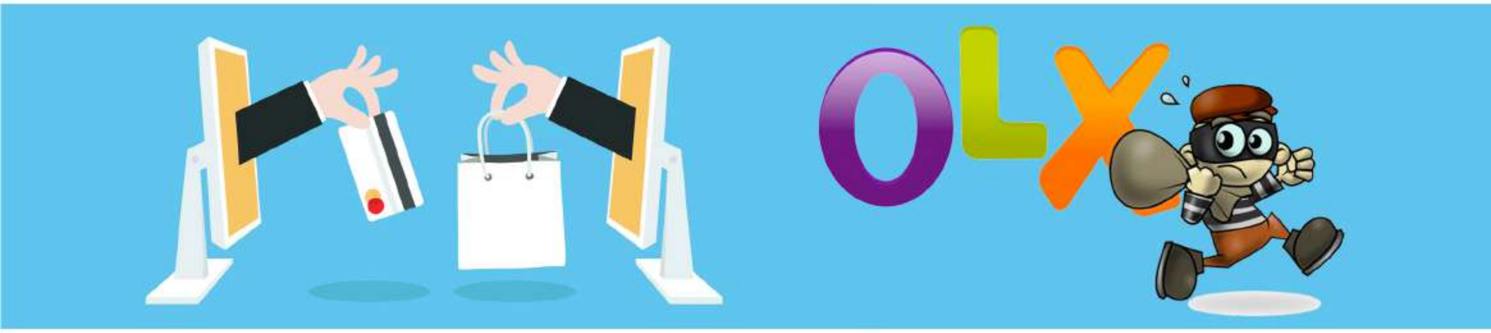

સાવચેતી

- ઓનલાઈન પ્રોડક્ટ્સ માટે નાણાકીય વ્યવહારો કરતી વખતે સાવચેત રહેવું જોઈએ.
- હંમેશા યાદ રાખો, પૈસા મેળવવા માટે તમારો PIN / પાસવર્ડ ક્યાંય દાખલ કરવાની જરૂર નથી.
- જો UPI અથવા અન્ય કોઈ એપ્લિકેશન તમને વ્યવહાર પૂર્ણ કરવા માટે તમારો PIN દાખલ કરવાનું કહે છે તો તેનો અર્થ એ કે તમે તેને પ્રાપ્ત કરવા ને બદલે પૈસા મોકલવાનું કામ કરી રહ્યા છો.

સ્ક્રિન શેરીંગ એપ / રીમોટ એક્સેસ એપ ફ્રોડ

મોડસ ઓપરન્ડી

- છેતરપિંડી કરનારા તમને સ્ક્રીન શેરિંગ એપ્સ ડાઉનલોડ કરવા માટે ફસાવે છે જેના દ્વારા તેઓ તમારો મોબાઇલ કે કોઇપણ ડીવાઇસને સરળતાથી જોઇ શકે છે.
- ત્યારબાદ તેઓ તમારા મોબાઇલ પર આવેલ ઓ.ટી.પી. કે તમારી ઇન્ટરનેટ બેંકિંગ કે પેમેન્ટ એપ્લિકેશન્સન ને એક્સેસ કરે છે અને તમારા ખાતામાંથી રૂપીયા ઉપડી જાય છે.

Stop fraudsters from taking control of your phone using screen sharing!

સાવચેતી

- આવી કોઇ એપ્લીકેશન કે લાલચમાં આવીને કોઇ લિંક ખોલી અજાણી એપ્લીકેશન ઇન્સ્ટોલ કરવી નહિ.

કસ્ટમર કેર ફ્રોડ

મોડસ ઓપરન્ડી

- એવુ ધ્યાનમાં આવેલ છે કે નાગરીકો સર્ચ એન્જીનનો ઉપયોગ કરી બેન્ક કસ્ટમર કેર નંબર, ઇન્સ્યોરન્સ કંપની, આધાર અપડેશન સેન્ટર વગેરે સર્ચ કરે છે અને ખરાય કર્યા વગર દર્શાવેલ કોન્ટેક્ટ નંબર મેળવે છે.
- નાગરીક આવા નંબર પર કોલ કરે છે અને તમારી બેન્કની માહિતી મેળવી લેવામાં આવે છે.
- આવા નંબરને અસલી માનીને, લોકો તેમની તમામ સુરક્ષિત વિગતો આપે છે અને છેતરપિંડીનો શિકાર બને છે.

સાવચેતી

- સર્ચ અન્જીનનો ઉપયોગ કરીકસ્ટમર કેર નંબર મેળવવાનું ટાળવુ જોઇએ.
- બેન્ક કે કંપનીની ઓરીજીનલ ઓફીશીયલ વેબસાઇટ પરથી જ કસ્ટમર કેર નંબર મેળવવો જોઇએ.

SIM સ્વેપ / SIM ક્લોનિંગ ફ્રોડ

મોડસ ઓપરન્ડી

- એકાઉન્ટ ડીટેલ્સ અને ઓથેન્ટીકેશન મોબાઇલ નંબર સાથે સંકળાયેલ હોય છે જેથી સાયબર ગઠીયા ઓટીપી માટે ડુપ્લીકેટ સિમ કાર્ડનો ઉપયોગ કરતા હોય છે.
- સાયબર ગઠીયા નાગરીકોને કોલ કરી મોબાઇલ નેટવર્ક કર્મચારી બની નાગરીકોને ૩જી માંથી ૪જી કાર્ડ કન્વર્ટ કરવાના બહાને માહિતી મેળવી લે છે અને છેતરપીંડી આચરે છે.

સાવચેતી

- સિમ કાર્ડ સંબંધિત ઓળખ કે માહિતી શેર કરશો નહીં.
- જો તમારા મોબાઇલમાં નેટવર્ક જતુ રહે તો તાત્કાલીક મોબાઇલ ઓપરેટરનો સંપર્ક કર્વો અને ખાત્રી કરવી જોઇએ કે ડુપ્લીકેટ સિમ કાર્ડ બનાવવામાં આવેલ નથી ને જો તેવુ થાય તો તાત્કાલીક બંધ કરાવવુ જોઇએ.

અજાણી / અનવેરીફાઇડ મોબાઇલ એપ્લીકેશન ફ્રોડ

મોડસ ઓપરન્ડી

- સાયબર ગઠીયા અજાણી એપ્લીકેશન ડાઉનલોડ કરાવી તમારા મોબાઇલ ડીવાઇસ, લેપટોપ, કમ્પ્યુટરનું એક્સેસ મેળવી લે છે.
- આવી એપ્લીકેશનની લિન્ક સામાન્ય રીતે એસ.એમ.એસ./સોશીયલ મિડીયા/વ્હોટ્સએપ જેવી મેસેન્જર એપ દ્વારા મોકલવામાં આવે છે.
- આવી લિન્ક ઓરીજીનલ લિન્ક જેવી દેખાતી હોય છે પરંતુ તે માસ્ક કરેલ હોય છે અને ક્લિક કરતા બનાવટી એપ્લીકેશનને ડાઉનલોડ કરવા તરફ દોરી જાય છે.
- જેવી આવી એપ્લીકેશન ડાઉનલોડ કરવામાં આવે છે તેવુ ગઠીયા દ્વારા તમારા ડિવાઇસનું એક્સેસ મેળવવામાં આવે છે અને છેતરપીંડી આચરવામાં આવે છે.

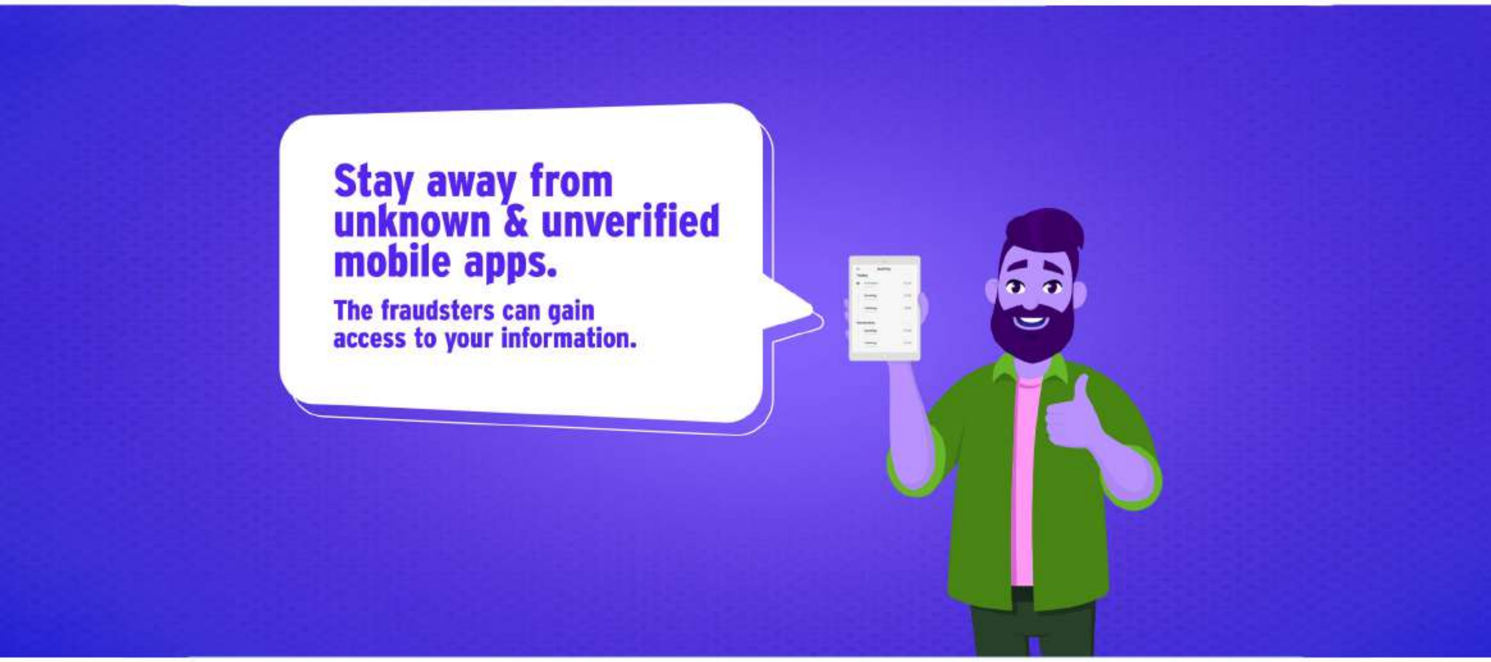

સાવચેતી

- ક્યારેય આવી લિંક ઓપન કરી એપ્લીકેશન ડાઉનલોડ કરવી નહિ.

સાયબર ક્રાઇમથી બચવા માટે નાગરીકોને સુચન

પીન નં., ઓ.ટી.પી., સીવીવી કે ક્યુ આર કોડ જેવી માહિતી અજાણ્યા વ્યક્તિને આપશો નહિ.

સોશીયલ મિડીયા પર અજાણ્યા વ્યક્તિનો વિડીયો કોલ કે ફ્રેન્ડ રીક્વેસ્ટ એક્સેપ્ટ કરતા પહેલા વિચારો.

કોઈ કાર્ડ, સીમ કાર્ડ વેલીડીટી, KYC રીન્યુ, ખાતુ ચાલુ/બંધ/એક્ટીવ વગેરે માટે ફોન કે મેસેજ પર જવાબ આપવાનું ટાળો.

પાસવર્ડને સુરક્ષીત રાખો, નિયમીત પણે બદલો, વેબસાઇટમાં "https" ખાસ જુઓ.

ફ્રી લોન, ફ્રી ઇન્ટરનેટ, ફ્રી ગીફ્ટ જેવી લાલચમાં ખરાઇ કર્યા વગર અજાણી લિન્ક ક્લિક કરશો નહિ.

સોશીયલ મિડીયા પર મિત્ર બની માહિતી કે રૂપીયા ની માંગણી કરે તો આપશો નહિ.

ચાઇલ્ડ પોર્નોગ્રાફી (Child Pornography)

Section 67B અંતર્ગત ચાઇલ્ડ પોર્નોગ્રાફી કાનુની અપરાધ છે.

- બાળકોના અશ્લીલ વિડીયો/ફોટોગ્રાફ સંબંધીત મટીરીયલ બનાવવુ, રાખવુ, ડાઉનલોડ, અપલોડ અને શેર કરવા કે કરાવવા તેમજ જોવા પણ ગંભીર અપરાધ બને છે.
- જેમાં પાંચ વર્ષ સુધીની કેદ અથવા રૂ.૧૦ લાખ સુધીના દંડની જોગવાઇ છે.
- ચાઇલ્ડ પોર્નોગ્રાફી બાબતે ગુજરાત પોલીસ દ્વારા નજર રાખવામાં આવે છે અને તેમની વિરુધ્ધ સખ્ત કાર્યવાહિ કરવામાં આવે છે.

સાયબર કાયદો (Cyber Law)

⊙ સાયબર કાયદો એ એવો કાયદો છે જે ઈન્ટરનેટ અને ઈન્ટરનેટ-સંબંધિત ટેક્નોલોજીઓને લાગુ પડે છે.

⊙ સાયબર કાયદો ઇન્ટરનેટનો ઉપયોગ કરતા લોકોને કાનુની રક્ષણ પૂરું પાડે છે.

The Information Technology Act

Section 65 IT Act 2000:

કોમ્પ્યુટર સ્ત્રોત દસ્તાવેજો સાથે છેડછાડ.

ત્રણ વર્ષની જેલ / ૨ લાખ દંડ

Section 66 IT Act 2000:

કમ્પ્યુટર સિસ્ટમ સાથે હેકિંગ.

ત્રણ વર્ષની જેલ / ૫ લાખ દંડ

Section 66B IT Act 2000:

ચોરાયેલ કમ્પ્યુટર અથવા સંચાર ઉપકરણ પ્રાપ્ત કરવું.

ત્રણ વર્ષની જેલ / ૧ લાખ દંડ

Section 66C IT Act 2000:

અન્ય વ્યક્તિના પાસવર્ડનો ઉપયોગ કરવો.

ત્રણ વર્ષની જેલ / ૧ લાખ દંડ

Section 66E IT Act 2000:

અન્યના ખાનગી ફોટાઓ પ્રકાશિત કરવા.

ત્રણ વર્ષની જેલ / ૨ લાખ દંડ

Section 67A IT Act 2000:

જાતીય કૃત્યો ધરાવતી છબીઓ પ્રકાશિત કરવી.

સાત વર્ષની જેલ / ૧ લાખ દંડ

Section 66F IT Act 2000:

સાયબર આતંકવાદના કૃત્યો.

આજીવન જેલ.

Section 70 IT Act 2000:

સંરક્ષિત સિસ્ટમની બિન-અધિકૃત ઍક્સેસ.

દસ વર્ષની જેલ

Section 72 IT Act 2000:

ગોપનીયતાનો ભંગ.

બે વર્ષની જેલ / ૧ લાખ દંડ

Section 73 IT Act 2000:

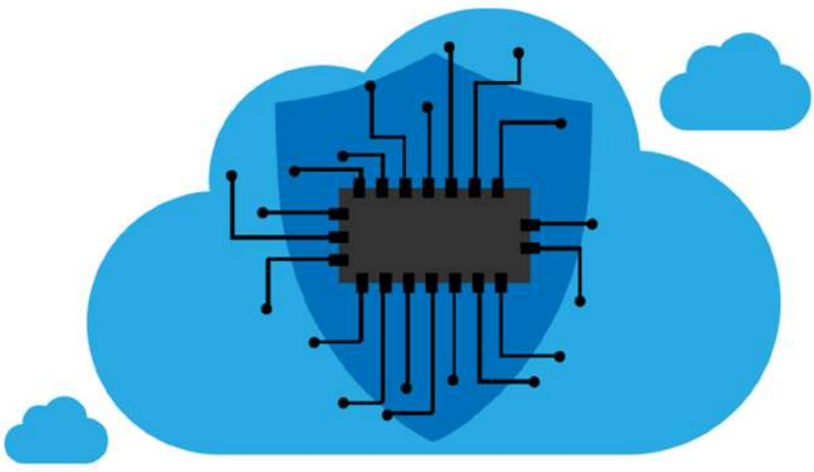

Information Technology Act, 2000

સોશીયલ મિડીયા સિક્યોરીટી (Social Media Security)

આજના ડિજીટલ યુગમાં તમામ લોકો સોશીયલ મિડીયાથી સંકળાયેલ છે. સાયબર ગઠિયાઓ આવા પ્લેટફોર્મ દ્વારા છેતરપીંડી આચરે છે. જેથી સોશીયલ મિડીયા એકાઉન્ટને સિક્યોર રાખવુ ખુબ જ જરૂરી છે.

- ટુ ફેક્ટર ઓથેન્ટીકેશનનો ઉપયોગ કરો.
- પ્રોફાઇલ લોક રાખો.
- પ્રાઇવસી સેટીંગ્સ ઇનેબલ રાખો.
- પર્સનલ માહિતી શેર કરશો નહિ.
- પાસવર્ડ યુનિક અને રેગ્યુલર બદલો.
- અજાણ્યા લોકોને મિત્ર બનાવશો નહિ.

મોબાઇલ સિક્યોરીટી (Mobile Security)

સ્માર્ટ ડિવાઇસમાં વિવિધ પ્રકારના સિક્યોરીટી જોખમો છે જે મોબાઇલ ઉપકરણોને અસર કરે છે. જેથી મોબાઇલને નીચે મુજબ સિક્યોર રાખી શકાય.

- પાસવર્ડ પ્રોટેક્શન
- એન્ટી વાયરસ સોફ્ટવેર
- અપ-ટુ-ડેટ ઓપરેટીંગ સિસ્ટમ
- વિશ્વસનીય સોર્સ પરથી જ એપ્લિકેશન ડાઉનલોડ કરવી.
- રેગ્યુલર બેક અપ
- મોબાઇલ ગુમ થાય તો તમામ એકાઉન્ટના પાસવર્ડ બદલી લેવા જોઇએ.

ગુજરાત સાયબર ક્રાઇમ સેલ સોશીયલ મિડીયા ઓફીશીયલ પેજ

લેટેસ્ટ સાયબર ક્રાઇમની માહિતી મેળવવા અને
સાયબર ક્રાઇમથી બચવા ગુજરાત સાયબર ક્રાઇમ સેલના
ફેસબુક, ઇન્સ્ટાગ્રામ, યુ ટ્યુબ અને ટ્વીટર ઓફીશીયલ પેજને
ફોલો, લાઇક અને સબ્સ્ક્રાઇબ કરો.

@GujaratCyberCrimeCell

@GujaratCyberCrimeCell

@GujaratCyberCrimeCell

@CyberGujarat

CID CRIME GUJARAT

Probing with Precision

સેવા સુરક્ષા શાંતિ

GUJARAT POLICE

સ્ટેટ સાયબર ક્રાઇમ સેલ, સી.આઇ.ડી. ક્રાઇમ,
ગુજરાત રાજ્ય, ગાંધીનગર

સાયબર ક્રાઇમની ફરિયાદ માટે

હેલ્પલાઇન નંબર
૧૯૩૦

NCCRP પોર્ટલ
www.cybercrime.gov.in

વધુ જાણકારી માટે ગુજરાત સાયબર ક્રાઇમ સેલના
સોશ્યલ મીડિયા સાથે જોડાવવા આપેલ QR Code સ્કેન કરો

@GujaratCyberCrimeCell | @GujaratCyberCrimeCell | @GujaratCyberCrimeCell | @CyberGujarat